

Univerzitet u Novom Sadu
Tehnički fakultet “Mihajlo Pupin” - Zrenjanin

Osnove komunikacionih sistema
sa primerima u Matlab-u

Dalibor Dobrilović, Borislav Odadžić

Zrenjanin

2017

Autori

Dr Dalibor Dobrilović, Dr Borislav Odadžić

Osnove komunikacionih sistema sa primerima u Matlab-u

Biblioteka Udžbenici 218

Recenzenti:

Prof. dr Vladimir Brtka

Doc. dr Željko Stojanov

Doc. dr Vladimir Šinik

Izdavač:

Tehnički fakultet “Mihajlo Pupin” – Zrenjanin, Đure Đakovića bb

Za izdavača:

Prof. dr Dragica Radosav, dekan Tehničkog fakulteta “Mihajlo Pupin” – Zrenjanin

Tehnička priprema:

dr Dalibor Dobrilović

Grafička obrada:

dr Dalibor Dobrilović

ISBN: 978-86-7672-267-9

Odlukom Naučno-nastavnog veća Tehničkog fakulteta “Mihajlo Pupin” u Zrenjaninu od 07.12.2016. godine, odobreno je korišćenje ove knjige kao udžbenika.

Sadržaj

Predgovor	vi
1. Osnove Matlab programa	1
1.1. Pokretanje i organizacija Matlab-a	1
1.2. Strukture podataka	3
1.3. Operatori	3
1.3.1 Relacioni operatori	3
1.3.2 Logički operatori	4
1.3.3 Aritmetički operatori	5
1.4 Promenljive	5
1.4.1. Lokalne i globalne promenljive	6
1.4.2. Specijalne (ugrađene) promenljive i konstante	6
1.4.3. Eksterne ili korisničke promenljive	6
1.4.4. Definisane promenljive	6
1.4.5. Vektori i matrice	7
1.4.6. Prikaz imena i tipova promenljivih	13
1.4.7 Cell nizovi	14
1.5. Programiranje u programskom paketu Matlab	15
1.5.1 Naredbe odluke	15
1.5.2 Naredbe ponavljanja	16
1.6 Rad sa grafikom	17
1.6.2. Trodimenzionalni grafički prikaz	23
1.7 Funkcije	23
1.8 M funkcije	27
1.9 Upotreba naredbe fprintf	28
1.10 Upotreba naredbi clear i close	29
1.11 Rad sa m fajlovima i pisanje matlab programa	29
2. Mera količine informacija	31
3. Kapacitet kanala	37
4. Signali	42
4.1. Analogni, diskretni i digitalni signali	42

4.2	Deterministički signali.....	43
4.3	Periodični deterministički signali.....	43
4.4	Koncept frekvencijskog domena.....	49
4.5.1	Grafički prikaz diskretnih signala.....	55
5.	Radio komunikacije.....	61
5.1	Radio spektar.....	61
5.2	LOS (Line-of-sight) propagacija.....	62
5.3	Fresnel-ova zona.....	67
5.4	Snaga signala.....	71
5.5	Antene.....	72
5.6.	Gubici usled propagacije u slobodnom prostoru.....	73
5.7	Friisova formula.....	76
5.7.1	Modifikacija Friis-ove jednačine.....	77
5.8	Prostiranje elektromagnetnih talasa.....	78
5.8.1	Refleksija.....	78
5.8.2	Difrakcija.....	79
5.8.3.	Rasejanje.....	79
5.9	Propagacioni modeli.....	80
5.9.1.	Outdoor propagacioni modeli.....	80
5.9.2	Predikcioni modeli za upotrebu u zatvorenom prostoru.....	94
6.	Satelitske komunikacije.....	98
7.	Linijski kodovi.....	103
7.1	Unipolarni binarni NRZ (Non-Return-to-Zero) kod.....	103
7.2	Polarni binarni NRZ (Non-Return-to-Zero) kod.....	104
7.3.	Bipolarni binarni NRZ (AMI kod).....	106
7.4.	AMI RZ kod.....	107
7.5.	Polarni RZ kod (Return-to-Zero).....	108
7.6.	Unipolarni RZ kod (Return-to-Zero).....	108
7.7.	Manchester kod.....	109
7.8.	Diferencijalno Mančester kodiranje.....	110
7.9.	MLT-3 kodiranje (Multi-Level Transmit).....	111
7.10	Proračun spektralne gustine.....	112

8. Modulacije.....	114
8.1. Digitalne modulacije	114
8.1.1. ASK (Amplitude-shift keying)	115
8.1.2. FSK (Frequency-shift keying).....	115
8.1.3. PSK (Phase-shift keying)	116
9. Proračun BER (Bit Error Rate).....	124
Literatura	128

Predgovor

Ovaj praktikum za vežbe prvenstveno je namenjen po svojoj sadržini studentima III godine studijskog programa Informacione tehnologije i II godine studijskog programa Softversko inženjerstvo za predmete Komunikacioni sistemi i Komunikacione i računarske mreže na Tehničkom fakultetu “Mihajlo Pupin” - Zrenjanin.

Vežbe koje su uvrštene u Praktikum rade se uz upotrebu Matlab-a. Praktikum se može koristiti i kao pomoćni udžbenik i uputstvo za upotrebu Matlab-a za srodne predmete iz oblasti računarskih komunikacija i telekomunikacija, naročito za predmete Napredne telekomunikacije i Računarske mreže.

Prilikom organizovanja redosleda vežbi i oblasti u ovom praktikumu, redosled je odabran tako da prioritet imaju oblasti koje zahtevaju jednostavniju upotrebu Matlab programskog okruženja. Tako da praktikum i njegove oblasti vrše lagan, ali jednostavan uvod u naprednije korišćenje Matlab okruženja. Uporedo sa upoznavanjem rada u Matlab-u, vrši se i upoznavanje studenata sa problemima, pojmovima i temama iz komunikacionih sistema, kao i upotreba Matlab-a u proračunima vezanim za tu oblast.

U skladu sa rastom popularnosti bežičnih tehnologija za prenos podataka, koje predstavljaju ključne tehnologije za savremene tehnološke trendove kao što su bežične senzorske mreže (WSN – Wireless Sensor Networks), Internet stvari (Internet of Things) i pametne tehnologije (Smart Cities, Home and building Automation, Smart Agriculture ...) u ovom udžbeniku je značajan deo posvećen proračunima iz oblasti bežičnih tehnologija, prvenstveno u pogledu proračuna propagacije signala. Takav pristup ovaj udžbenik čini u velikoj meri upotrebljivim za predmet Napredne Telekomunikacije.